

Dr. sc. Vesna MUNIĆ

PRVIH DESET GODINA ODSJEKA ZA POVIJEST*

Uvažena gospodo, cijenjeni gosti, poštovani profesori i kolege!

Osamdesetih godina XX. stoljeća i potkraj drugoga tisućljeća u Rijeci se u pravom i pozitivnom smislu dogodila sveučilišna ekspanzija znanosti i obrazovanja. Bilo je to vrijeme kada se otvoreno govorilo i razmišljalo o nužnoj potrebi osnivanja i otvaranja studija povijesnih znanosti u Rijeci. Premda se na riječkoj Pedagoškoj akademiji u okviru dvogodišnjeg studija učila povijest, u znanstveno-obrazovnom segmentu riječke znanstvene, obrazovne i kulturne zbilje, bio je prisutan manjak tj. nedostatak povijesnih stručnjaka više razine, koji bi se osim pedagoške djelatnosti mogli uključiti i u znanstveno-istraživački rad. Pogotovo jer su tada za to, već postojale dugogodišnje srodne institucije, pa prema tome i preduvjeti za uspješnu suradnju: Sveučilišna knjižnica, Državni povijesni arhiv, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU, Muzej Grada Rijeke, Moderna galerija.

Zbog svega toga ondašnje znanstvene i političke strukture Grada Rijeke pokreću, u okviru tadašnjeg Pedagoškog fakulteta studij povijesnih znanosti. Elaborat o studiju i njegovome značenju izradio je naš eminentni povjesnik akademik Petar Strčić, uz punu potporu dr. sc. Mile Bogovića i dr. sc. Miroslava Bertoše.

Međutim, splet životnih okolnosti donio je sasvim nešto drugo. U trčanju za sretnim trenutkom, Kairoša je dotaknula Pedagoška akademija u Puli i tamo se otvorio studij povijesti. To ipak nije obeshrabrilo riječke znanstvenike već upravo suprotno: to se istinski pozdravilo, ali se isto tako još snažnije nastavilo u radu s osnivanjem Odsjeka za povijest na Pedagoškom fakultetu u Rijeci.

Za sve učinjeno ovom prigodom želim posebno zahvaliti na zalaganju i pruženoj potpori u osnivanju riječkoga Odsjeka za povijest, akademiku Petru Strčiću, akademiku Franji Šanjeku, dr. sc. Mili Bogoviću, prof. dr. sc. Franji Emanuelu Hošku te tadašnjem dekanu Filozofskoga fakulteta prof. dr. sc. Goranu Kalogjeri. Međutim, istina i savjest nalažu mi da iskažem hvala i našem pok. predsjedniku Republike Hrvatske dr. Franji Tuđmanu, koji se osobno i odlučno založio za osnivanje studija povijesnih znanosti u Rijeci.

Dana 27. svibnja 1988. Senat Sveučilišta u Rijeci donio je Odluku o prihvaćanju *Nastavnog plana i programa dvopredmetnog studija Povijesti u okviru studijske grupe Filozo-*

* Izvješće o Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci pročitano je na Svečanoj sjednici 10. obljetnice postojanja i djelovanja Odsjeka za filozofiju i Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci 19. svibnja 2008. u Auli Magni Rektorata Sveučilišta.

fija – Povijest. Time je ostvarena vizija akademika Petra Strčića i riječkih povjesničara o fakultetskom obrazovanju mladih povjesničara i u Rijeci. Prihvaćeni Nastavni plan i program odredio je da se na Filozofskom fakultetu uvodi:

1. četverogodišnji studij povijesnih znanosti, koji se temelji na proučavanju svjetske i nacionalne povijesti, pomoćnih povijesnih znanosti (PPZ), metodike nastave povijesti i metodologiji znanstvene djelatnosti;
2. studenti će se tijekom studija pripremati za znanstveno-istraživački rad, što je temeljna odrednica u studiranju povijesti, odnosno za rad u arhivu, znanstvenom zavodu, muzeju, biblioteci..., ali, naravno, isto tako i za pedagošku djelatnost;
3. diplomirani povjesničari će pokriti (upotpuniti) nedostatak stručnog kadra na području zapadne Hrvatske.

U svezi s time treba navesti činjenicu, da su nakon pet godina iz fakultetskih klupa izašli prvi diplomanti studijske grupe Filozofija i povijest. To su bili: Ana BOGDANIĆ (15. srpnja 2003.), Ana GAVRAN (29. rujna 2003.), Ana BUTKOVIĆ (30. siječnja 2004.) i Maja POLIĆ (22. travnja 2004.). Statistički gledano u proteklom razdoblju u smjeru Filozofija - Povijest na našem je Odsjeku diplomiralo više od 100 studenata.

Početak našega tisućljeća došlo je do promjene u studiju predmeta Povijest, kao uostalom i svim drugima. Do 2005. godine prevladavao je četverogodišnji studij, da bi od akademske godine 2005./2006. postupno bio uveden tzv. „Bolonjski studij“. Naime, zahtjevi osuvremenjenja stjecanja fakultetskog znanja upućuju na nov način usvajanja gradiva, ali isto tako i mijenjanja načina i pristupa svakog pojedinog studija. U tome smislu studij je proširen na pet godina, pri čemu se on dijeli na prve tri i dodatne dvije godine. U svezi s time nastavno je osoblje prilagodilo planove i način rada studentima svake pojedine struke.

Na kraju jednoga desetljeća, sasvim je prirodno pitanje „Što smo postigli u proteklih deset godina?“

Odgovor na to pitanje dug je, raznovrstan i višestruk, jer je i djelatnost bila mnogostruka.

Odsjek za povijest se razvio u ozbiljan i ugledan studij s dvije katedre (Katedra za stari i Katedra za novi vijek). Nadalje, ostvareno je povezivanje s riječkim znanstvenim i drugim srodnim kulturnim institucijama: Zavodom za povijesne i društvene znanosti HAZU, Muzejom Grada Rijeke, Državnim arhivom Rijeka, Sveučilišnom knjižnicom. Zatim, Odsjek je ojačao s mladim znanstvenim suradnicima, od kojih su neki postigli stupanj magisterija, a nekima su prihvaćene teme i naslovi doktorata. U djelatnost Odsjeka uključeni su eminentni znanstvenici i stručnjaci iz Zagreba, Pule i Rijeke, kao akademik Franjo Šanjek, dr. sc. Stjepan Matković, dr. sc. Ivica Prlender, dr. sc. Franjo Emanuel Hoško, dr. sc. Miroslav Bertoša i dr. sc. Slaven Bertoša, dr. sc. Anton Bozanić,... U skladu s time, skromno ali sustavno, uspostavljena je suradnja s Teološkim fakultetom u Rijeci. Istovremeno, započela se stvarati seminarska knjižnica Odsjeka za koju

su nabavljene pojedine relevantne edicije. Dapače, novi su naslovi i poklon donatora poput akademika Franje Šanjeka, dr. sc. Agneze Szabo, dr. sc. Stjepana Matkovića – svi iz Zagreba, te mr. sc. Elvisa Orbanica iz Pazina. Za potrebe znanstveno-nastavnog rada nabavljena je zbirka nastavnih pomagala. Isto tako, Odsjek za povijest je započeo kompjuterizacijom. Ostaje još uvijek potreba proširenja radnoga prostora budući da Odsjek ima samo dvije manje adaptirane prostorije, na tavanu zgrade Filozofskoga fakulteta u Omladinskoj ulici 14 u Rijeci.

Istovremeno, Odsjek je nastavio djelatnost i u ostalim nastavno-znanstvenim segmentima. Tako su organizirali i sudjelovali na međunarodnim znanstvenim skupovima. Učešće su uzeli i na II. kongresu hrvatskih povjesničara u Puli u Sekciji „Historiografija“ (30. rujna do 3. listopada 2004.), pa i na III. kongresu u Splitu (listopad, 2008.). Dio aktivnosti bio je posvećen promoviranju samostalnih djela prof. dr. sc. Slavena Bertoše, prof. dr. sc. Darka Dukovskog i doc. dr. sc. Vesne Munić, No, isto su tako suradnici Odsjeka predstavili časopis pulskih studenata „Epulon“, kao i „Klepsidru“ naših studenata. Nadalje, nastavnici i studenti Odsjeka bili su sudionici studentskih okupljanja „Jadranski susreti“.

Najvećim dosadašnjim uspjehom smatramo objavljivanje „Časopisa za povijest Zapadne Hrvatske“, koji je objavljen 2006., a posvećen je akademiku Petru Strčiću, prvome pročelniku Odsjeka u povodu njegove 70. obljetnice života. Ta prva knjiga, svezak 1. na ukupno 254 stranice sadrži nakon uvodnih riječi dekana Elvia Baccarinija i pročelnice Vesne Munić rubrike *Članci*, *Ocjene i prikazi*, *Bilješke*, *Izvoješće* i *In memoriam*. U Časopisu su objavljeni radovi 24 autora. Urednički kolegij ima pet članova, a glavna je urednica Vesna Munić. Uz to časopis ima Međunarodni urednički kolegij, kojeg čine Darko Darovec iz Sveučilišta u Kopru, Gherardo Ortalli iz Sveučilišta u Veneciji i Ludwig Steindorff iz Sveučilišta u Kielu. S obzirom na sadržaj časopis je dobio kategoriju A2.

Sljedeće godine objavljen je *Časopis* II. i III./sv. 2. i 3. s nadnevkom Rijeka, 2007.-2008. Časopis ima istovjetni impresum, a posvećen je izlaganjima sa znanstvenog kolokvija o „Župi sv. Ane Volosko o 160. obljetnici postojanja“ održanog 20. rujna 2007. u Voloskom. Treba posebno istaknuti da su članci osmorice autora, sa znanstvenog kolokvija objavljeni na hrvatskom i u prijevodu na talijanskom jeziku, čime se nastojalo prezentirati znanstvene rezultate i čitateljima na susjednoj obali Jadrana. To ujedno znači da su u jednoj knjizi objavljena dva časopisa. Uz to objavljeno je osam radova u rubrici *Prikazi, bilješke, osvrti*. Časopis je tiskan u siječnju 2008., ukupno ima 208 stranica. Sada je u pripremi IV. i V. godište, 4. i 5. svezak, koji će imati 17 autorskih araka.

U svezi s dosadašnjom djelatnosti riječkog Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta pročelnica Odsjeka kao i svi djelatnici dobili su blagoslov, veliko priznanje i ohrabrenje od kardinala Josipa Bozanića, koje joj je iskazano posebnim prijamom 5. lipnja 2007. u Zagrebu.

Što treba još učiniti?

Za poboljšanje nastavno-obrazovnoga procesa treba slušati puls studenata kako bi oni postigli što uspješnije rezultate. Za to je potrebno osnažiti i proširiti nastavnički

kadar, posebice za srednjovjekovno razdoblje, kako za opću, tako i za nacionalnu povijest. U svezi s time nameće se rješavanje pitanja prostora, budući da Odsjek trenutačno raspolaže s jednom predavaonom, jednim kabinetom, s pola administrativnog ureda i polovicom sanitarnoga čvora.

Našim studentima treba dati poticaja i nesebično ih pripremati za znanstveno-nastavnu djelatnost. Usporedno s time treba učiniti napore za postupnim ustaljenjem bolonjskoga procesa, ne žuriti i ishitreno postupati te ujediniti djelatnost sa Sveučilištima u Hrvatskoj i u Europi.

Na kraju želim istaknuti činjenicu da sam ponosna što sam, od prvih dana njegove djelatnosti, bila jedna od sudionika stasanja našega Odsjeka za povijest, ponosna što sam sudjelovala i u njegovim mijenama i odrastanju. Radujem se dolasku mladih znanstvenika te u ime Odsjeka i svoje osobno čestitam s ljubavlju njegovih prvih deset godina što je rasadnik povijesnih znanja i humanizma te promicatelj hrvatske baštine i kulture.

Zbog toga mu poželimo nove uspjehe i molimo blagoslov Gospodina za novih deset godina. Sretno!